

[Formanden.]

og vil ministeren overveje former for indskriden over for førere af sådanne støjende motorkøretøjer?"

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Fremsettelse af lovforslag.

Formanden: Jeg giver ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte det i går anmeldte finanslovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Hermed skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1959 til 31. marts 1960.*

Før jeg går nærmere ind på den finansielle stilling, skal jeg kort omtale det igangværende arbejde med en reform af statens budget og regnskab samt enkelte tekniske ændringer i budgetopstillingen.

Arbejdet med budgetreformen har, som jeg tidligere har oplyst her i tinget, i de sidste år været rettet mod at tilvejebringe en mere systematisk og enkel opstilling af de enkelte ministeriers budgetter. Det ret omfattende forarbejde hertil er nu afsluttet, og det er tanken i år at gå over til den nye opstilling, for så vidt angår §§ 17, 21 og 22. For at holde denne rent tekniske omlægning isoleret fra de egentlige bevillingsforslag vil overgangen først blive gennemført ved et samlet ændringsforslag til de 3 paragraffer under forslagetets anden behandling. Det i dag fremsatte finanslovforslag er således opstillet efter samme mønster som tidligere.

Med hensyn til budgetopstillingen i øvrigt skal jeg nævne, at man efter gennemførelsen af den nye vejlov fremtidig vil optage samtlige tilskud til vejarbejder på § 26. Hidtil har det som bekendt været praksis at bogføre kommunernes direkte andel af motorafgifterne som et fradrag i provenuet af disse afgifter, og konsekvensen af den ændrede opstilling bliver således en forøgelse af budgettets samlede indtægter og udgifter med dette beløb. Når jeg i det følgende skal omtale budgettets hovedposter, har jeg fundet det praktisk også for de tidligere

år at medregne disse vejtilskud i statens civile anlægsudgifter, således at tallene for de forskellige år kan sammenlignes direkte.

En anden ændring i budgetopstillingen er sket derved, at man efter gennemførelsen af den nye tjenestemandsløve ikke har kunnet opretholde de hidtidige bidrag til pensionskontoen fra de enkelte styrelser budgetter, og disse bidrag er derfor faldet bort på det foreliggende forslag. For statsvirksomhederne er det imidlertid af værdi at nå frem til et så dækkende billede af driftsresultatet som muligt. Det er derfor også min hensigt på dette område fortsat at lade et udtryk for den påløbende pensionsforpligtelse indgå i omkostningerne, på samme måde som forrentning og afskrivning er blevet opretholdt i virksomhedernes regnskaber. Den nærmere fremgangsmåde ved beregningen af disse omkostninger er for tiden under overvejelse i finansministeriet.

Jeg skal herefter vende mig til den finansielle stilling og vil først nævne, at statsregnskabet for 1957-58, når det i april-juli 1957 opkrævede „dollartillæg“ på bilerne medregnes blandt afgifterne, sluttede med et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på godt 600 mill. kr. mod ca. 660 mill. kr. året før. Stillingen på kapitalbudgettet blev derimod, bl. a. i kraft af stabiliseringslånet, forbedret med ca. 175 mill. kr. Finansieringsbehovet blev således nedbragt med 120 mill. kr. til godt 250 mill. kr. og kunne ligesom året før dækkes næsten fuldt ud gennem salg af statsobligationer.

For indeværende år var stillingen ved finansårets begyndelse som bekendt den, at der kunne budgetteres med et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på ca. 600 mill. kr., altså det samme som for det foregående år. På kapitalposterne var påregnet en nettoudbetaling af omtrent samme størrelse, når præmieobligationslånet blev forudsat forlænget.

Der foreligger nu oplysninger om statsindtægter, nye bevillinger o. s. v. for den første halvdel af finansåret, og der er på dette grundlag foretaget en revision af de oprindelige overslag. Langt de fleste af disse ændringer af skønnene er dog af ret underordnet betydning og har ikke som helhed nogen nævneværdig indflydelse på nettostillingen. På et enkelt, meget væsent-

[Finansministeren.]

ligt punkt er der imidlertid sket en ændring i forudsætningerne for den oprindelige finansplan. Jeg tænker herved på den nye tjenestemandsløve, som bevirker merudgifter på næsten 150 mill. kr. Hovedsagelig som følge deraf må overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet i dag anslås at blive tilsvarende mindre end oprindeligt anslået, d. v. s. ca. 450 mill. kr.

Dette har endvidere haft til følge, at staten ikke helt har kunnet ophøre med at optage lån i markedet. Lånebehovet har dog været af en så beskeden størrelse, at man i de første måneder af finansåret kunne begrænse salget af S-lånene væsentligt og i september kunne skride til en fuldstændig suspension af salget i forbindelse med optagelsen af 2 statslån på i alt 150 mill. kr. I alt er der herefter optaget obligationslån i markedet på 185 mill. kr. i dette finansår, hvilket skulle være tilstrækkeligt til at dække nettoudbetalingerne uden træk på nationalbanken og uden yderligere salg af obligationer.

For det kommende finansår er der på drifts- og anlægsbudgettet regnet med en opgang i indtægterne på godt 100 mill. kr. til 5 933 mill. kr. og en udgiftsstigning på ca. 150 mill. kr. til 5 528 mill. kr. Overskuddet er budgetteret til 405 mill. kr. mod 445 mill. kr. i indeværende år.

I sammenligning med de bevægelser i indtægter og udgifter, som vi har set i de seneste år, og som i reglen har været af størrelsen 300-400 mill. kr. årlig, er de omtalte forskydninger på budgettet beskedne. Dette står i første række i forbindelse med, at nogle af de faktorer, der i årene forud har været stærkt medvirkende til væksten i budgettet, ikke kan ventes at gøre sig så stærkt gældende i 1959-60. Jeg skal senere komme nærmere ind herpå, men skal allerede her nævne, at den almindelige dæmpning af opgangen i priser og pengeindkomster naturligvis også sætter sit præg på statsbudgettets indtægter og udgifter. Endvidere er den vækst i udgifterne, som folkepensionsloven medførte, nu ved at ophøre, og det samme gælder — omend i mindre grad — udvidelsen af statens investeringer. Forsvarsudgifterne er på budgettet optaget med omtrent samme beløb som i år — d. v. s. den i foråret fastlagte

rammebevilling med tillæg af de indtrufne lønforhøjelser. Der er her tale om en foreløbig budgettering, som må gøres til genstand for revision, når forswarets ordning er nærmere fastlagt. Det er dog ikke at vente, at udgifterne vil blive stærkt påvirket heraf allerede i 1959-60.

Jeg vil dog tilføje, at det næppe er sandsynligt, at udgiftsstigningen vil kunne begrænses helt så stærkt, som budgettet forudsætter. Vi må således regne med muligheden af en pristalsregulering til foråret og måske også med enkelte andre merudgifter. De finansielle virkninger af den nye vejlov lader sig således endnu ikke nøjagtigt opgøre. På den anden side er visse af budgettets indtægtsposter anslået ret forsigtigt — det gælder især provenuet af forbrugsafgifterne — således at der skulle være håb om, at nettostillingen på det endelige budget ikke vil blive ringere end på forslaget.

Mens forskydningerne på drifts- og anlægsbudgettet således ikke giver anledning til nogen væsentlig ændring i den statsfinansielle stilling, må bevægelserne på kapitalbudgettet i højere grad påkalde opmærksomheden. Der er især to punkter, hvor der sker større ændringer i kapitalposterne. For det første ophører opkrævningen af stabiliseringslånet i 1959-60, hvilket medfører, at indtægten heraf falder fra 250 mill. kr. i indeværende år til de godt 50 mill. kr., der — som den sidste kvartalsrate — vil indgå i sommeren 1959. For det andet forfalder den i 1951-52 opkrævede bundne opsparing til udbetaling med ca. 200 mill. kr. Tilsammen bevirker disse to forhold således en stigning i nettoudbetalingerne på kapitalbudgettet på næsten 400 mill. kr. Heraf opvejes ganske vist godt 100 mill. kr. af en nedgang i afdragene på statens øvrige gæld, men tilbage står dog, at denne forskydning på kapitalposterne kunne give en ret følelig forøgelse af statens behov for nye lån.

Denne situation har længe kunnet forudses — den blev jo også drøftet under sidste års finanslovdebat — og har dannet baggrund for det fremsatte forslag om konvertering af den bundne opsparing allerede i år. I det omfang, dette konverteringstilbud modtages, vil der ske en lettelse af finansieringsproblemerne i det kommende år.

[Finansministeren.]

Hvor stort et omfang denne konvertering vil få, er umuligt at bedømme i øjeblikket, og i betragtning heraf skal jeg ikke nu gå yderligere ind på statens finansieringsproblemer i det kommende finansår.

Jeg skal slutte disse bemærkninger om budgettets hovedpunkter med at nævne, at der blandt drifts- og anlægsudgifterne ligesom i tidligere år er optaget reserver på i alt 185 mill. kr. til imødegåelse af tillægsbevillinger, og endvidere er der — hvad er nyt — optaget en tilsvarende reserve på 50 mill. kr. på § 30 til dækning af tillægsbevillinger på udlånsbudgettet. Jeg nævner dette, ikke mindst fordi spørgsmålet om, hvorvidt finansloven giver et realistisk billede af statens finanser, er blevet fremdraget i den seneste tids meningsudvekslinger om, hvorvidt større nye udgifter skal gennemføres ved særskilt lov eller ved tillægsbevilling. Om selve strids-spørgsmålet — lov kontra tillægsbevilling — skal jeg ikke sige meget, idet jeg ikke tror, det er muligt at udforme faste regler herom, som vil virke tilfredsstillende. Når det imidlertid under denne diskussion er blevet hævdet, at den udstrakte anvendelse af tillægsbevillinger medfører, at finansloven giver et unøjagtigt billede af statens finanser, så kræver dette et par kommentarer. For det første vil særskilte love i stedet for tillægsbevillinger ikke i sig selv afhjælpe den formodede ulempe, idet selvsagt ingen udgift vedtaget senere end finansloven kan optages på denne, uanset hvilken form bevillingerne har. Skal den omtalte ulempe afhjælpes, må den pågældende nybevilling altså søges direkte på finanslovsforslaget. En sådan fremgangsmåde har man ikke fulgt i mange år, og jeg mener også, at det er med god grund. Dels ville det være vanskeligt — for ikke at sige uoverkommeligt — for de bevilgende myndigheder at realitetsbehandle sådanne forslag som led i behandlingen af finanslovsforslaget, dels ville det let medføre, at man overvejende fæstede sig ved udgiften i det første finansår i stedet for ved de samlede omkostninger. Dette bringer mig til mit andet punkt, som er følgende: netop fordi den omtalte praksis indebærer, at man med sikkerhed kan regne med en længere række af tillægsbevillinger, har finansministeriet — især i

de senere år — brugt den fremgangsmåde at optage de omtalte reserver for eventuelle tillægsbevillinger på finansloven. Ved fastsættelse af disse reserver bygger man bl. a. på kendskabet til forventede bevillinger og love, og en nærmere gennemgang af de sidste års finansplaner viser da også, at de gennemgående giver et realistisk billede af de sandsynlige totaludgifter. Naturligvis er disse skøn behæftet med usikkerhed, men den beror i højere grad på vanskelighederne ved at bedømme udgiftsforskydningerne under den gældende lovgivning end på manglende overblik over de sandsynlige tillægsbevillinger.

Jeg skal dernæst omtale udviklingen i de enkelte poster på budgettet, og da forslaget for 1959-60, som jeg allerede har nævnt, ikke bringer nogen væsentlige ændringer i billedet af den finansielle situation, tror jeg, det er hensigtsmæssigt ved denne lejlighed at samle opmærksomheden om de udviklingstendenser, der har præget statsfinanserne i de senere år, fremfor i detaljer at gennemgå de forventede ændringer fra dette til det kommende år. Som udgangspunkt for denne bedømmelse har jeg taget finansåret 1955-56.

Ved en sådan vurdering over et lidt længere tidsrum er det naturligt først at se på væksten i statsudgifterne, som jo til syvende og sidst er det grundlæggende element i den finansielle politik. Statsudgifterne er naturligvis i første række drifts- og anlægsudgifterne, men for dette formål er det også af interesse at medtage en væsentlig post fra kapitalbudgettet, nemlig statens udlån, så meget mere som det ofte er noget vilkårligt, om en udgift bliver optaget som en anlægsudgift eller som et udlån. Derimod er der ikke grund til at medtage de øvrige poster blandt kapitaludgifterne, som alle vedrører bevægelserne i statens gæld.

Opgjort på denne måde bliver de samlede statsudgifter og udlån i 1955-56 knap 5 milliarder kr. og i 1959-60 — det kommende finansår — godt 6 milliarder kr. Stigningen udgør således ca. 1 100 mill. kr.; den årlige vækst andrager ca. 5 pct.

Ved bedømmelsen af denne opgang skal jeg gennemgå de 3 store hovedgrupper af statsudgifter hver for sig: for det første de civile driftsudgifter, der nu udgør ca. to

[Finansministeren.]

tredjedele af de samlede udgifter, for det andet statens nyanlæg samt tilskud og lån til nyanlæg, der dækker ca. en femtedel af udgifterne, og for det tredje forsvarsudgifterne, der beslaglægger de resterende 15 pct. Lad mig dog først nævne, hvorledes den samlede udgiftsstigning er fordelt på de 3 grupper. Det viser sig her, at de civile driftsudgifter i de 4 år er vokset med 1 150 mill. kr. eller lidt mere end de totale udgifter; finansieringen af anlægsvirksomhed er faldet med godt 100 mill. kr., mens endelig forsvarsudgifterne er øget med ca. 50 mill. kr.

Ser vi dernæst nærmere på udviklingen i de civile driftsudgifter, der som nævnt er øget med 1 150 mill. kr., viser det sig, at en væsentlig del af stigningen kan henføres til nogle få større udgiftskategorier. Lønningskontoen er således blevet forøget dels gennem de i 1956 og 1958 bevilgede almindelige lønforhøjelser, dels gennem dyrtidsreguleringen. Den samlede merudgift herved andrager omkring 350 mill. kr., når statsvirksomhedernes og folkeskolens lønninger medregnes. Jeg understreger, at jeg her taler om virkningerne af lønstigningerne, ikke om den stedfundne, men overvejende beskedne vækst i antallet af ansatte.

En anden væsentlig del af udgiftsstigningen vedrører den sociale forsorg og sundhedsvæsenet. Omkostningerne herved udgør ca. halvdelen af de civile driftsudgifter, og stort set er også halvdelen af den samlede stigning indtruffet på dette område. Disse udgifter spænder imidlertid over så vidt et felt, at det er nødvendigt at se på nogle enkelte poster. For så vidt angår udgifterne til folke- og invalidepension, må der regnes med en udgiftsstigning på omkring 275 mill. kr., hvoraf omkring de 225 mill. kr. vedrører folkepensionen. Da der i dette tal er fradraget folkepensionsbidraget på 135 mill. kr., udgør bruttostigningen således 360 mill. kr. Denne udgiftsforøgelse skyldes dog ikke udelukkende gennemførelsen af folkepensionsloven, idet der i dette tidsrum er sket pristalsreguleringer af ydelserne, ligesom der i alle tilfælde ville have været en stigning som følge af væksten i antallet af folkepensionister. Hvor meget den sidste

faktor betyder, kan naturligvis ikke afgøres entydigt, men så vidt man kan skønne, er statsudgifterne ved folkepensionsordningen hidtil steget lidt stærkere end oprindelig ventet, hovedsagelig fordi antallet af folkepensionister med indtægtsbestemt ydelse er vokset noget hurtigere end påregnet.

En anden væsentlig post blandt de sociale udgifter er tilskuddene til arbejdsløsheds-kasserne. Budgettallet for 1959-60 er på dette punkt noget usikkert, fordi man i dette år for første gang skal benytte de nye refusionsregler, der blev vedtaget i foråret. Lægges det foreløbige budgettal til grund, bliver stigningen siden 1955-56 på godt 50 mill. kr., en stigning, som ikke mindst beror på, at udgifterne i 1955-56 var påvirket af den ekstraordinært lave ledighed i 1954.

Omkostningerne ved den øvrige sociale forsorg og sundhedsvæsenet skønnes over de 4 år at gå op med godt 225 mill. kr., hvoraf de øgede tilskud til kommunernes sygehusudgifter udgør en væsentlig del. Forøgelsen af denne del af statsudgifterne afspejler i ikke ringe grad den opgang i kommunernes og de sociale institutioners udgifter, som løn- og prisstigningerne har medført. En del af udgiftsstigningen skyldes dog også øgede bevillinger, især vedrørende særfor sorgen; jeg kan bl. a. minde om den igangværende modernisering af sindssygeforsorgen.

Blandt de poster under de civile driftsudgifter, der i øvrigt har bidraget væsentligt til opgangen i udgifterne, skal jeg navnlig fremhæve væksten i omkostningerne ved skolevæsenet og den højere uddannelse, som — bortset fra lønforhøjelser — udgør omkring 175 mill. kr. Væksten skyldes som bekendt især det stærkt forøgede antal unge, der er under uddannelse.

Blandt andre større enkeltposter i driftsudgifterne kan jeg især nævne den fortsatte vækst i antallet af pensionister, opgangen i det konjunkturbestemte tilskud til amtskommunerne samt atomenergikommissionens driftsudgifter, som er kommet til siden 1955. På hvert af disse tre områder udgør opgangen i udgifterne 20-25 mill. kr.

I det store og hele giver de her omtalte merudgifter en dækkende oversigt over de faktorer, der har betinget opgangen i de civile driftsudgifter. Det betyder naturlig-

[Finansministeren.]

vis ikke, at der på andre områder har været fuldstændig stabilitet i udgifterne; men de udgiftsforøgelser, der har fundet sted, har hver for sig været af beskeden størrelse og er i alt væsentligt blevet opvejet gennem besparelser på andre poster samt af de justeringer af takster og andre afgifter, som er blevet gennemført i de senere år.

Jeg skal dernæst vende mig til udviklingen i statens finansiering af investeringerne. Som allerede omtalt ventes denne udgiftspost reduceret med ca. 100 mill. kr. fra 1955-56 til 1959-60; men medens der for de civile driftsudgifters vedkommende var en gennemgående tendens til opgang i udgiftsniveauet, har udviklingen i investeringsudgifterne været yderst uensartet på de forskellige områder. Mest iøjnefaldende er den stærke reduktion i statens finansiering af boligbyggeriet, som i 1955-56 førte til udbetalinger på næsten 650 mill. kr., mens der for 1959-60 er budgetteret med 350 mill. kr. Denne nedgang må i væsentlig grad ses som en følge af den i 1955 indledte reduktion af statsfinansieringens omfang, selv om der nok er grund til at tro, at tallene som følge af svingninger i byggerytmen og udbetalingsterminerne for statslån giver et noget overdrevent indtryk af nedgangen. Denne udviklingslinje er som bekendt påregnet fortsat i det nylig fremsatte forslag til byggestøttelov, som bl. a. indebærer en afvikling af kapitel V A-lånene.

Jeg vil dog understrege, at der naturligvis hverken i den hidtidige eller den kommende begrænsning af statsfinansieringen ligger en tilsvarende reduktion af boligbyggeriets faktiske omfang, men i første række en tilbagevenden til mere traditionelle finansieringsformer for boligbyggeriet. Denne udvikling, som ikke mindst i det sidste år har taget stærkere fart, bl. a. fordi organisationen af den private finansiering er ved at blive effektiviseret, indebærer en ønskelig lettelse i statens finansieringsforpligtelser. Jeg vil dog samtidig understrege, at denne gradvise omlægning

af finansieringsformerne naturligvis ikke bør forceres så stærkt, at en rolig og stabil udvikling i boligbyggeriet ikke kan opnås.

Den anden store post på investeringsbudgettet er statens tilskud og udlån til private, fortrinsvis erhvervsmæssige, investeringer, som nu andrager et par hundrede millioner kroner årlig. Også denne udgiftspost er reduceret i den omhandlede periode. Nedgangen har dog været ret beskeden og står overvejende i forbindelse med den gradvise afvikling af udlånene af Marshallmidler, som endnu i 1955-56 udgjorde ca. 40 mill. kr.

Den tredje hovedpost blandt investeringsudgifterne udgøres af statens tilskud til vejarbejder o. lign. På dette punkt er udgifterne gået op fra ca. 225 mill. kr. i 1955-56 til ca. 275 mill. kr. i 1959-60; det sidste tal er dog noget usikkert, da det som nævnt endnu ikke er muligt at skønne nøjagtigt over virkningerne af den nye vejlov. Den omtalte stigning er nogenlunde ligeligt fordelt mellem de egentlige vejfundsarbejder og de almindelige tilskud til kommunernes vejudgifter.

Tilbage på investeringsbudgettet står derefter statens egne investeringer i virksomheder og institutioner. Med fradrag af statsvirksomhedernes afskrivninger på godt 50 mill. kr. udgjorde udgifterne hertil i 1955-56 165 mill. kr.; for det kommende finansår er der budgetteret med 330 mill. kr. Budgettallet er som altid foreløbigt, idet der endnu ikke er udarbejdet et endeligt offentligt anlægsbudget for 1959. Det er i hovedsagen 3 faktorer, der betinger denne fordobling af statens egne investeringer over blot 4 år.

For det første udbygningen af Kastrup Lufthavn, som i det kommende år vil medføre udbetalinger på ca. 65 mill. kr., mens udgiften i 1955-56 var ubetydelig.

For det andet en forøgelse af statsbanernes nyanlæg med godt 40 mill. kr. til 150 mill. kr. Disse udgifter skyldes dels moderniseringen af lokomotivparken, dels udviklingen og moderniseringen af færgeforbin-

[Finansministeren.]

delserne samt endelig påbegyndelse af arbejderne på fugleflugtslinjen.

Endelig må for det tredje nævnes de stærkt øgede byggebevillinger vedrørende højere uddannelse og forskning. Som det vil være tinget bekendt, er der udarbejdet en oversigt over universiteternes byggeplaner for de kommende år, og tilsvarende undersøgelser er også gennemført for andre dele af dette område. På dette grundlag må man regne med, at de samlede udgifter på dette felt, der i 1955-56 udgjorde ca. 25 mill. kr., i dette og det kommende finansår vil komme op på omkring 100 mill. kr., hvorefter der skulle kunne ventes en gradvis nedgang. Det er ikke alle disse udgifter, der afholdes over statens anlægsbudget, idet en del dækkes af kommuner og andre, ligesom nogle vil vise sig på udlånskontoen. Det må dog ventes, at denne del af statens anlægsudgifter til næste år vil blive 50-60 mill. kr. større end i 1955-56. En del af denne stigning er allerede indtruffet som følge af den hurtige udbygning af atomstationen. Udgiften hertil vil nu være nedadgående, mens byggebevillingen til de højere læreanstalter vil gå yderligere en del i vejret.

Jeg er naturligvis klar over, at det i forhold til, hvad der hidtil har været anvendt, er meget store beløb, der nu sættes ind på udbygningen af forskning og uddannelse. Man må dog her tage i betragtning, at de hidtidige små bevillinger har givet meget ringe arbejdsvilkår på læreanstalterne, efterhånden som studentertallet vokser. Endvidere er det nu almindeligt anerkendt, at en stærkere indsats på disse felter er af betydelig værdi for den fremtidige erhvervsudvikling. Endelig tillægger jeg det også stor betydning, at der åbnes de videst mulige uddannelsesmuligheder for de store årgange af unge.

Jeg skal slutte denne gennemgang af statsudgifterne med kort at nævne udviklingen i forsvarsudgifterne, som i 1955-56 udgjorde 930 mill. kr. og for det kommende finansår foreløbig er fastlagt til ca. 975 mill. kr. I betragtning af den stedfundne pris- og lønstigning er denne begrænsede opgang i forsvarsbudgettet ensbetydende med en reel reduktion af udgifterne. Dette har navnlig sat sig spor i en nedgang i for-

svarets byggearbejder og materielindkøb, mens de egentlige driftsudgifter er gået lidt op.

Efter denne gennemgang af statsudgifterne skal jeg vende mig til spørgsmålet om, hvordan den omtalte udgiftsstigning er blevet finansieret. I alt væsentligt bliver dette naturligvis et spørgsmål om udviklingen i beskattningen; men inden jeg går nærmere ind på denne, vil jeg dog omtale de efterhånden ret stærkt voksende indtægter, som statens udlånsvirksomhed har ført med sig. De samlede renter og afdrag på statens udlån udgjorde i 1955-56 ca. 175 mill. kr. og vil i 1959-60 formentlig nærme sig de 300 mill. kr. Selv hvis man i denne post fradrager forøgelsen i m²-tilskuddene til boligbyggeriet — det er ca. 30 mill. kr. i det kommende år — er der stadig tale om en ret væsentlig indtægtsforøgelse, ikke mindst når man tager i betragtning, at renteudgifterne ved statsgælden ikke er gået nævneværdigt op i dette tidsrum.

Den alt dominerende indtægtspost er dog som nævnt skatterne og afgifterne. I 1955-56 udgjorde provenuet af samtlige skatter — heri også medregnet arveafgiften — knap 4 900 mill. kr. For indeværende finansår anslås skatterne og stabiliseringslånet at indbringe godt 6 milliarder kr., og for 1959-60 er der — hovedsagelig som følge af stabiliseringslånets ophør — budgetteret med ca. 100 mill. kr. mindre.

Det er ikke uden interesse at se nærmere på, hvilke faktorer der har betinget denne vækst i skatteprovenuet. For told- og forbrugsafgifterne, som formentlig i hele perioden vil gå op med noget over 500 mill. kr., skyldes hovedparten af merprovenuet stigningen i den beskattede omsætning. De afgiftsforhøjelser, der er gennemført i dette tidsrum, omfatter tekstiltolden, den i fjor gennemførte forhøjelse af tobaks- og ølskatte samt ændringen af omsætningsafgiften af personbiler i forbindelse med dollartillæggets bortfald. I alt har disse forholdsregler formentlig givet et årligt merprovenu på godt 150 mill. kr. Med hensyn til de i fjor foretagne afgiftsforhøjelser kan man måske gøre den opfattelse gældende, at det fra tid til anden er nødvendigt at tilpasse satserne for vægt- eller stykafgifter i takt med den almindelige prisudvik-

[Finansministeren.]

ling, således at der i hvert fald ikke er tale om en forhøjelse af den procentvise beskatning.

For indkomst- og formueskatterne for personer er det vanskeligere at give et nøjagtigt udtryk for virkningen af de mange ændringer i skattereglerne, som er sket i de seneste år, men der er i hvert fald ikke tvivl om, at nettoresultatet af disse ændringer er blevet en ikke helt ringe lempelse af skattesatserne; det gælder naturligvis fremfor alt om de nye regler for beskatning af indkomststigninger. Den vækst i indkomsts kattens provenu på ca. 450 mill. kr., som anslås for hele 4 års perioden, skyldes således udelukkende opgangen i de skattepligtige indkomster i forbindelse med de progressive skalaer. Selskabsskatten udskrives med de samme satser som i 1955; men de nye regler om skattefri afskrivninger og henlæggelser har — ligesom i øvrigt for personer — i øjeblikket betydet en vis lempelse. Ejendomsskatterne er steget som følge af den nye vurdering, men opgangen andrager kun små 20 mill. kr.

Som helhed må man derfor sige, at provenustigningen fra 1955-56 til 1959-60 udelukkende skyldes den almindelige indtægtsstigning her i landet, mens skattesatserne alt i alt har været uændrede eller lidt lavere. Dette kommer også til udtryk deri, at det samlede skatteprovenu til staten i dette tidsrum må antages at have udgjort en nogenlunde uændret andel af nationalindtægten.

Sammenholder man de indtægts- og udgiftsposter, jeg her har gennemgået — og som omfatter samtlige statsbudgettets poster med undtagelse af egentlige lånetransaktioner — viser de i 1955-56, der er vort udgangså, nettoindbetalinger til staten på ca. 70 mill. kr. I de følgende 3 finansår bliver tallet henholdsvis 200, 250 og 300 mill. kr. for derefter i 1959-60 på ny at falde til godt 100 mill. kr. Bevægelserne i de sidste år hænger først og fremmest sammen med ændringerne i indtægten af stabiliseringslånet.

Jeg finder det i og for sig ret bemærkelsesværdigt, at det har vist sig muligt over denne årrække at finansiere ret store nye udgifter — jeg skal således nævne folkepensionen, den nye tjenestemandsløv og

forøgelsen af statens egne anlægsudgifter — med de samme eller lidt lavere skattesatser. Årsagen hertil er først og fremmest de intensive sparebestrebelse — herunder også tilbageholdenhed over for mange nye udgiftsønsker — begrænsningen af forsvarsudgifterne og omlægningen af en væsentlig del af boligbyggeriets finansiering til det private kapitalmarked.

Overskuddet på statsbudgettet har — som jeg så ofte har fremhævet her i tinget — haft betydning i to henseender. For det første har det bevirket en begrænsning af den indre efterspørgsel her i landet og dermed lettet presset på valutabalancen; for det andet har det gjort det muligt at finansiere en væsentlig del af afdragsbetalingerne på statsgælden, der i disse år har udgjort omkring 400 mill. kr. årlig, og derigennem bidraget til at mindske statens behov for låntagning i markedet. Værdien af denne forsigtige finanspolitik har ikke mindst været tydelig i det sidste år, hvor den har været en betydningsfuld forudsætning for, at vi har kunnet udnytte de gunstigere ydre vilkår for den danske økonomi til en væsentlig lempelse af kreditpolitikken. Det har herigennem været muligt i det sidste halve år at opnå en forøgelse af byggeaktiviteten og — som den seneste tids nedgang i arbejdsløsheden viser — dermed også en forøgelse af produktion og beskæftigelse over en bredere front, uden at der er opstået noget pres på valutabalancen.

Det må være en hovedopgave i den kommende tids økonomiske politik at søge den gunstige situation fastholdt i det omfang, konjunktursituationen i udlandet giver grundlag herfor. Vi må herunder navnlig holde os for øje, at valutareserverne — uanset den væsentlige styrkelse, der har fundet sted — fortsat er beskedne i forhold til udenrigsomsætningen og de forskydninger i denne, som selv mindre ændringer i pris- og afsætningsvilkårene i udlandet kan give anledning til. Med den nuværende tilfredsstillende beskæftigelsessituation må denne problemstilling tilsige stor forsigtighed i den finansielle politik. Det nu forelagte budgetforslag indebærer en mindre lempelse af finanspolitikken, idet overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet reduceres lidt og opkrævningen af stabiliseringslånet ophører. En yderligere lempelse vil

[Finansministeren.]

efter regeringens opfattelse ikke være for-
svarlig, således som den økonomiske situa-
tion nu tegner sig, og forslag om nye ud-
gifter eller lempelse af beskatningen vil
derfor kun kunne komme på tale i den
udstrækning, der gennem besparelser kan
skabes dækning herfor.

Jeg skal med disse bemærkninger anbe-
fale finanslovsforslaget til velvillig behand-
ling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af det nu frem-
satte forslag til finanslov er omdelt.

Den sidste sag på dagsordenen var:

*Valg af 17 medlemmer til et udvalg an-
gående:*

*Forslag til lov om forsorgen for åndssvage
og*

*forslag til lov om ændringer i lov om
offentlig forsorg (om forsorgsforlængelse for
åndssvage under børneforsorg).*

Valgt blev: *Edel Saunte, Kaj Andresen,
Victor Gram, Lysholt Hansen, Hjortnæs,
Horn, Strøm, Helge Larsen, Ayoë Herbøl,
Skov Jørgensen, Foged, Hartling, Krogh,
Lorentzen, Gottschalck-Hansen, Poul Thomsen
og Gertie Wandel.*

Formanden: Der er ikke mere på dags-
ordenen.

Medlem af folketinget Baagø har med-
delt mig, at han ønsker til indenrigsmini-
steren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad vil ministeren gøre for at råde
bod på den ved gennemførelsen af den
nye studieordning for farmaceuter op-
ståede mangel på apotekermedhjælpere?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dags-
ordenen for tingets førstkommende spørge-
tid.

Folketingets næste møde holdes i morgen,
fredag den 21. november, kl. 13 med føl-
gende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om kong
Frederik den Niendes civilliste.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov for Fær-
øerne om tvungen tuberkuloseunder-
søgelse af fiskerskibes mandskab.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om visse finansieringsin-
stitutter.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om for-
sikring mod følger af ulykkestilfælde.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om
folkeforsikring. (Nedsættelse af tilgangs-
alder til 65 og 60 år) [af Ragnhild An-
dersen m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om skattefri afskrivninger
i boligbyggeriet [af Paabøl m. fl.].

Mødet hævet kl. 13⁴³.

19. møde.

Fredag den 21. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato
meddeler landbrugsministeren, at han ønsker
her i tinget skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om udførsel af frisk dansk
frugt.*

I skrivelse af gårs dato anmoder handels-
ministeren om, at der må blive valgt et
nyt medlem til folketingets sukkerudvalg i
stedet for folketingsmand Gøting, der har
ønsket at udtræde af udvalget.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Landbrugsministeren (Skytte): Herved
har jeg den ære for det høje folketing at
fremsætte *forslag til lov om udførsel af frisk
dansk frugt.*